

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра загальної підготовки

Затверджую

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Основи екології та профілактичної медицини

Ступінь вищої освіти «магістр»

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Освітня програма «Медсестринство»

Миколаїв 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи екології та профілактичної медицини» для студентів ступеня вищої освіти «магістр».

За спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробник: Волков М.А. – доцент кафедри медсестринства

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри загальної підготовки

Протокол № 2 від 26.09.2023р.

Завідувач кафедри загальної підготовки Ярошенко В.М.

Робочу програму погоджено Вченою радою університету

Протокол № 3 від 28.09.2023р.

Голова Вченої ради Михайло Волков

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Цикл вибірових дисциплін	
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність: 223 «Медсестринство»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 90		1-й	
		Семестр	
Тижневих годин для форм навчання: ОФН – 3 год.		1-й	
		Лекції	
		22 Год.	
	Семінарські, практичні		
	20 год.		
	Лабораторні		
	- год.		
	Самостійна робота		
	48 год.		
	Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для очної форми навчання – 90 год.: 42 год. – аудиторні заняття, 48 год. – самостійна робота (47 % до 53 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета: Вивчення теоретичних основ профілактичної медицини, зокрема гігієни та екології, як наук, які є базисом профілактичної складової професійного світогляду фахівця напряму підготовки «Медсестринство». Закладення теоретичних основ гігієни та екології (термінологія, закони, методи, принципи гігієнічного нормування, нормативно-методичне забезпечення застосування профілактичних заходів) та відпрацювання практичних навичок щодо профілактики захворювань інфекційного та неінфекційного походження у відповідності до основ чинного законодавства України. Набути здатність до гігієнічної оцінки впливу фізичних, хімічних, мікробіологічних факторів тощо на організм людини та довкілля; здатність використовувати сприятливі оздоровчі фактори навколишнього середовища для зміцнення здоров'я людини, загартування організму тощо..

Завдання:

- закладення теоретичних основ гігієни та екології, як наук (термінологія, закони, методи, принципи гігієнічного нормування, нормативно-методичне забезпечення застосування профілактичних заходів) та відпрацювання практичних навичок щодо: профілактики захворювань інфекційного та неінфекційного походження у відповідності до основ чинного законодавства України;
- проведення запобіжного та поточного санітарного нагляду;
- опанування лабораторних методів дослідження (органолептичні, фізичні, хімічні, біологічні, бактеріологічні методи);
- використання сприятливих оздоровчих факторів навколишнього середовища для зміцнення здоров'я людини, загартування організму тощо.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

Загальні:

- 1.Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації.
- 2.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- 3.Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- 4.Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- 5.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- 6.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- 7.Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- 8.Здатність працювати в команді.
- 9.Здатність до міжособистісної взаємодії.

Фахові:

- 1.Здатність розв'язувати проблеми медсестринства, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.

- 2.Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі медсестринства у широких або мультидисциплінарних контекстах.
- 3.Здатність розв'язувати проблеми медсестринства у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням стандартів професійної діяльності та аспектів соціальної та етичної відповідальності.
- 6.Здатність управляти робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.
- 12.Здатність забезпечувати якість медичної допомоги і забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя та громадського здоров'я населення, здійснювати навчання пацієнтів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких програмних результатів навчання:

- 1.Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері медсестринства з метою розвитку нових знань та процедур.
- 2.Здійснювати критичне осмислення проблем у сфері медсестринства на межі галузей знань.
- 3.Володіти спеціалізованими вміннями/навичками розв'язання проблем, з урахуванням стандартів професійної діяльності та аспектів соціальної та етичної відповідальності.
- 4.Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері охорони здоров'я до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
- 5.Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, оцінювати результати роботи колективу.
- 7.Розробляти заходи з профілактики захворювань та сприяти їх реалізації на практиці.
- 8.Ідентифікувати, аналізувати ризики, пов'язані з хворобами цивілізації, їх вплив на здоров'я населення, діагностувати хвороби цивілізації.
- 9.Оцінювати ризики та планувати відповідні дії у випадках надзвичайних ситуацій в сфері охорони здоров'я.
- 13.Збирати, аналізувати та оцінювати інформацію, необхідну для розв'язання складних задач у сфері медсестринства, зокрема у науковій та професійній літературі, базах даних.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни.

Кредит 1. Вступ до екології та гігієни. Основи запобіжного та поточного санітарного нагляду.

Тема 1. Гігієна як наука.

Вступ в гігієну та екологію. Гігієна як наука. Навколишнє середовище і здоров'я. Гігієнічне значення складових біосфери. Введення в медичну екологію. Біоетичні аспекти.

Тема 2. Історія гігієни.

Історія виникнення. Основні етапи розвитку. Сучасний стан гігієни.

Кредит 2. Гігієнічне значення навколишнього середовища.

Тема 3. Гігієнічне значення сонячної радіації та повітряного середовища.

Методи визначення інтенсивності та профілактичної дози ультрафіолетової радіації. Гігієнічне значення повітряного середовища приміщень, його гігієнічна оцінка (визначення концентрації CO₂ та окиснюваності повітря, пилових, хімічних та бактеріологічних забруднень). Методика гігієнічної оцінки клімато-погодних умов та їх вплив на здоров'я людини. Санітарна охорона та біобезпека атмосферного повітря.

Тема 4. Гігієнічне значення клімато-погодних умов.

Мікроклімат і його гігієнічне значення. Методика визначення та гігієнічна оцінка температури, вологості, атмосферного тиску, напрямку і швидкості руху повітря та радіаційної температури приміщень.

Тема 5. Гігієна населених місць.

Гігієна житла. Мікроклімат, опалення, вентиляція, природне та штучне освітлення, методи їх вимірювання і гігієнічна оцінка.

Кредит 3. Гігієна харчування та праці. Радіаційна гігієна.

Тема 6. Основи гігієни харчування.

Гігієна води та водопостачання. Гігієна ґрунту та очистка населених місць. Основи раціонального харчування. Особливості системи лікувально-дієтичного харчування. Поняття про лікувально-профілактичне харчування. Методика розслідування харчових отруєнь та їх профілактика.

Тема 7. Основи гігієни праці.

Гігієнічна характеристика шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища, їх вплив на організм, профілактичні заходи. Методика гігієнічної оцінки важкості і напруженості праці, шкідливостей трудового процесу. Санітарне законодавство в галузі охорони праці. Професійні захворювання і отруєння та їх профілактика.

Тема 8. Гігієнічні основи здорового розвитку дітей. Основи радіаційної гігієни.

Методика дослідження та оцінка здоров'я дітей та підлітків впливом факторів навколишнього середовища. Радіаційна гігієна. Іонізуюче випромінювання як чинник навколишнього середовища та виробнича шкідливість. Протирадіаційний захист в медичних закладах. Методика контролю протирадіаційного захисту персоналу і радіаційної безпеки пацієнтів при застосуванні радіонуклідів та інших джерел іонізуючих випромінювань в лікувальних закладах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви кредитів і тем	Кількість годин												
	очна форма						заочна форма						
	усь ого	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Кредит 1. Вступ до екології та гігієни. Основи запобіжного та поточного санітарного нагляду.													
Тема 1. Гігієна як наука.	15	4	2			9							
Тема 2. Історія гігієни.	15	2	2			11							
Разом за кредитом 1	30	6	4			20							
Кредит 2. Гігієнічне значення навколишнього середовища.													
Тема 3. Гігієнічне значення сонячної радіації та повітряного середовища.	10	2	2			6							
Тема 4. Гігієнічне значення клімато-погодних умов.	10	2	2			6							
Тема 5. Гігієна населених місць.	10	2	2			6							
Разом за кредитом 2	30	6	6			18							
Кредит 3. Гігієна харчування та праці. Радіаційна гігієна.													
Тема 6. Основи гігієни харчування.	10	4	4			2							
Тема 7. Основи гігієни праці.	10	4	4			2							
Тема 8. Гігієнічні основи здорового розвитку дітей. Основи радіаційної гігієни.	10	2	2			6							
Разом за кредитом 3	30	10	10			10							
Всього	90	22	20			48							

5. Теми семінарських, практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Гігієна як наука.	2	
2	Історія гігієни.	2	
3	Гігієнічне значення сонячної радіації та повітряного середовища.	2	
4	Гігієнічне значення клімато-погодних умов.	2	
5	Гігієна населених місць.	2	
6	Основи гігієни харчування.	4	
7	Основи гігієни праці.	4	
8	Гігієнічні основи здорового розвитку дітей. Основи радіаційної гігієни.	2	
Разом		20 год.	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Гігієна як наука.	9	
2	Історія гігієни.	11	
3	Гігієнічне значення сонячної радіації та повітряного середовища.	6	
4	Гігієнічне значення клімато-погодних умов.	6	
5	Гігієна населених місць.	6	
6	Основи гігієни харчування.	2	
7	Основи гігієни праці.	2	
8	Гігієнічні основи здорового розвитку дітей. Основи радіаційної гігієни.	6	
Разом		48	

7. Методи навчання

Вербальні (лекція, бесіда); наочні (ілюстрація); практичні (самостійна робота, кейс-метод, мозковий штурм, робота в парах, робота в групах, тестові завдання).

Дистанційні заняття відбуваються із застосуванням можливостей дистанційної платформи Moodle, а також Google Meet, Zoom.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контроль. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній формі. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю.

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний комплекс дисципліни.
2. Методичні вказівки для виконання практичних, самостійних занять з дисципліни «Основи екології та профілактичної медицини» студентами очної форми навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 223 «Медсестринство».

11. Рекомендована література

Основна

1. Гігієна та екологія : підручник / [В. Г. Бардов, С. Т. Омельчук, Н. В. Мережкіна та ін.]; за заг. редакцією В. Г. Бардова. – Вінниця: Нова книга, 2020. – 572 с.
2. Основи екології та профілактична медицина : підручник / Д. О. Ластков, І.

- В.Сергета, О. В. Швидкий та ін. – К : ВСВ «Медицина», 2017. – 472 с. 3.
- Основи екології: підручник для студ. вищих навч. закладів / [В. Г. Бардов, В. І.Федоренко, Е. М.Білецька та ін.]; за ред. В. Г. Бардова, В. І. Федоренко. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 424 с.
4. Гігієна та епідеміологія в системі військово-медичної підготовки та медицини надзвичайних ситуацій / С. Бондарь, Т. Гут, Р. Гут. – Київ: «Медицина», 2018. –344 с.
5. Гігієна з основами екології: навчально-методичний посібник (ВНЗ І—ІІІ р. а.) /Л. В. Довженко, І. К. Лінькова. - Київ: «Медицина», 2017. – 49 с.
6. Радіаційна гігієна / В.О. Мурашко, Д.С.Мечев, В.Г. Бардов та ін. – Вінниця :Нова Книга, 2013. – 376 с.

Додаткова:

1. Основи профілактичної медицини : підручник / П. С. Бебешко, Ю. С. Скоробега, О. П. Коріняк. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : ВСВ "Медицина", 2011. –184 с. – Гриф МОЗ. – 400 с.
10. Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій: підручник /М.А. Андрейчин, О.Д. Крушельницький, В.С. Копча, І.В. Огороднійчук —Тернопіль: ТДМУ, 2015. – 320 с.
11. Інфекційні хвороби: підручник / В.М. Козько, Г.О. Соломенник, К.В. Юрко та ін. – ВСВ Медицина, 2019. – 312 с.
12. Апанасенко Г.Л. Введение в новую парадигму здравоохранения. Здоровье и фитнес.- Киев: Изд-во ООО «Юрка юбченкр». 2020, 287 с.
2. Здоровий спосіб життя. Навчальний посібник / Ольга Ежова. – Київ «Університетська книга», 2017. – 127 с.
3. Громадське здоров'я: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. / [В. Ф. Москаленко, О. П. Гульчій, Т. С. Грузева та ін.] ; за ред. В. Ф. Москаленка. – 3-тє вид. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 560 с.
4. Dmytrotsa O. The assessment of motor activity of the high school students during COVID-19 pandemic // Health security the cross-borde cooperayion area of the PolandBelarus-Ukraine programme (19-21 may 2021, Lutsk).
5. Дмитроца О. Особливості показників стоматологічного здоров'я курців залежно від тривалості тютюнопаління / О. Дмитроца, І. Коцан, А. Моренко, С. Швайко, Н. Янко, А. Поручинський, Н. Шевчук // Wiadomości Lekarskie 2018, tom LXXI, nr 4. – С. 937 (за матеріалами всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я», Полтава- 24-25 травня 2018 року.
6. Епідеміологія: протиепідемічні заходи : навчальний посібник / М. Д. Чемич, Н.Г. Малиш, Н. І. Ільїна [та ін.]. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 288 с.
7. Епідеміологія: базовий підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів. За ред. І.П. Колеснікової. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 576 с.
8. Виноград Н.О. Термінологічний словник: Біологічна безпека. Епідеміологія. Папаразитологія: Навч. посіб. / Н.О. Виноград. – Вінниця.: «Нова книга», 2019. –308 с.

9. Виноград Н.О. Термінологічний словник: Епідеміологія. Біологічна безпека: Навч. посіб. / Н.О. Виноград. – К.: ВСВ «Медицина», 2016. – 136 с.

12. Інформаційні ресурси:

1.МОЗ України <https://moz.gov.ua/>

2.Центр громадського здоров'я МОЗ України

<https://phc.org.ua/kontrolzakhvoryuvan>

<https://www.who.int/ru>

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1005/96>